

“Struktura zovnishnyoi torhivli posluhamy (za vydamy) z krainamy YeS u 2021 rotsi” [The Structure of Foreign Trade in Services (by Type) with EU Countries in 2021]. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/ztp_kv_ES/ztp_kv_ES_u/arh_ztp_kv_ES_2021_u.html

“Struktura zovnishnyoi torhivli posluhamy (za vydamy) z krainamy YeS u 2022 rotsi” [The Structure of Foreign Trade in Services (by Type) with EU Countries in 2022]. https://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/zd/ztp_kv_ES/arh_ztp_kv_ES_2022_u.html

Sofishchenko, I. “Spivrobitnytstvo Ukraina - YeS: osoblyvosti suchasnoho etapu ta mozhlyvosti dlia terytorialnykh administrativnykh odnyts” [Cooperation Between Ukraine and the EU: Features of the Current Stage and Opportunities for Territorial Administrative Units]. *Ekonomichnyi chasopys* – XXI, no. 1-2 (2009): 32-37.

Sydoruk, T. *Yevropeiska polityka susidstva ta vidnosyn Ukraina – YeS* [European Neighborhood Policy and Ukraine – EU Relations]. Ostroh: NU «Ostrozka akademiiia», 2008.

“Tovarna struktura zovnishnyoi torhivli Ukrainy z krainamy YeS u 2021 rotsi” [Commodity Structure of Foreign Trade of Ukraine with EU Countries in 2021]. https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt_ES/tsztt_ES_u/arh_tsztt_es_2021_u.html

“Tovarna struktura zovnishnyoi torhivli Ukrainy z krainamy YeS u 2024 rotsi” [Commodity Structure of Foreign Trade of Ukraine with EU Countries in 2022]. https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2021/zd/tsztt_ES/tsztt_ES_u/arh_tsztt_es_2024_u.html

Науковий керівник – Данько Н. І.,

кандидат економічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

УДК 327.320.6

JEL: F50; L86

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-27-37>

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

©2024 ІВАЩЕНКО Г. А., ОТЕНКО П. В.

УДК 327.320.6

JEL: F50; L86

Іващенко Г. А., Отенко П. В. Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії. Міжнародні аналітичні центри, «фабрики думок», «мозкові центри» забезпечують уряди та міжнародні організації ключовими ідеями на основі проведення критичного аналізу для ухвалення виважених обґрунтованих рішень щодо складних питань міжнародної політики. Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналіз політичних заяв; медіа-аналіз; аналіз міжнародних договорів та угод. Основними результатами проведеного дослідження є такі: ідентифіковано значення даних і міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій; визначено ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин; виокремлено складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин; визначено вплив діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин; сформульовано основні аспекти інформаційних війн; визначено основні складові політичних технологій; визначено фактори впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин; ідентифіковано фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин; систематизовано інструментарій для ведення інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин. Основними аспектами проведення івент-аналізу у сфері міжнародних відносин є такі: ідентифікація політичних подій; класифікація політичних подій; кількісний аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку подій; моделювання. Використання контент-аналізу для проведення аналітичних досліджень у сфері міжнародних відносин частіше можна відстежити при проведенні: аналізу політичних заяв; медіа-аналізу; аналізу міжнародних договорів та угод; дослідження громадської дипломатії.

Ключові слова: міжнародні відносини, інформаційна культура, політичні технології, інформаційно-аналітична діяльність, інформаційна безпека, аналітичні центри.

Рис.: 8. **Бібл.:** 8.

Іващенко Ганна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу, Навчально-науковий інститут міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: a502330109@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6581-0862>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57503753500>

Отенко Павло Васильович – доктор філософії, викладач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії, Навчально-науковий інститут міжнародних відносин Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: Pavel.otenko@gmail.com

UDC 327.320.6

JEL: F50; L86

Ivashchenko H. A., Otenko P. V. The Development of Information and Analytical Activities in the Field of International Relations

The development of information and analytical activities in international relations is an important component of modern global politics and diplomacy. International analytical centers, think factories, and brains trusts provide governments and international organizations with key ideas based on critical analysis to make informed decisions on complex international policy issues. The research methodology is formed on the basis of special instruments for conducting information and analytical activities in the field of international relations. Such methods include: content analysis; event analysis; forecasting probable scenarios for the development of political events; modeling the dynamics of interstate relations; quantitative analysis; fact-checking; analysis of political statements; media analysis; analysis of international treaties and agreements. The main results of the study are the following: the importance of data and international information for the development of interstate political events is identified; the key aspects of the development of information and analytical activities in the field of international relations are defined; the components of information and analytical activities in the field of international relations are allocated; the influence of the activities of analytical centers, «think tanks», «think factories», «brains trusts» on the state of international relations is determined; the main aspects of information wars are formulated; the main components of political technologies are defined; the factors influencing the establishing of information culture in the field of international relations are determined; the factors influencing the information security of international relations are identified; the instruments for conducting information and analytical activities in the field of international relations are systematized. The main aspects of event analysis in the field of international relations are the following: identification of political events; classification of political events; quantitative analysis; forecasting probable scenarios for the development of events; modeling. The use of content analysis for analytical research in the field of international relations can more often be traced in the analysis of political statements; media analysis; analysis of international treaties and agreements; public diplomacy research.

Keywords: international relations, information culture, political technologies, information and analytical activities, information security, analytical centers.

Fig.: 8. **Bibl.:** 8.

Ivashchenko Hanna A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of International Economic Relations and Business Security, Educational and Scientific Institute of International Relations of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: a502330109@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6581-0862>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57503753500>

Otenko Pavlo V. – PhD, Lecturer of the Department of International Relations and Political Philosophy, Educational and Scientific Institute of International Relations of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: Pavel.otenko@gmail.com

У сучасному світі, де інформація стає одним із найважливіших стратегічних ресурсів, розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин набуває особливого значення. В умовах глобалізації та швидких змін у політичному середовищі здатність аналізувати дані, прогнозувати тенденції та ефективно комунікувати стає критично важливою для держав, міжнародних організацій та аналітичних центрів. Інформаційні ресурси дозволяють не лише збирати дані, але й можуть впливати на формування громадської думки, на ухвалення важливих політичних рішень та визначати стратегії взаємодії між країнами. Тема даної наукової статті є актуальною, зважаючи на те, що планується дослідити ключові аспекти та складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин, а також виявити її вплив на глобальну політику, зокрема через діяльність аналітичних центрів і технології управління інформаційними процесами.

Останнім часом питання інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах привертає все більше уваги в наукових колах. Дослідники акцентують увагу на підсиленні впливу інформаційних технологій на політичні процеси, зокрема на роль великих даних, штучного інтелекту та соціальних медіа у формуванні міжнародної політики.

Мірошниченко Т. і Федорова Г. акцентують увагу на важливості інформаційних технологій для сучасної дипломатії [3]. Автори досліджують, як цифрові інструменти можуть підвищити ефективність зовнішньої політики України.

Якименко Ю. та Рачок А. аналізують роль аналітичних центрів в Україні, вказуючи на їхній вплив на формування державної політики [7].

Твердохліб О. звертає увагу на етичні аспекти інформаційної діяльності, зокрема щодо конфіденційності даних і прав людини, що стає дедалі важливішим в умовах глобальних викликів [6].

Хоча останніми роками дослідження інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин активно розвиваються, існують кілька невирішених аспектів, які потребують подальшого дослідження.

Необхідно детально проаналізувати, як соціальні медіа, інформаційна культура, політичні технології, діяльність аналітичних центрів змінюють традиційні моделі комунікації між державами та впливають на формування міжнародної політики.

Метою написання наукової статті є розроблення теоретико-методичних основ щодо розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

Завданнями написання наукової статті є:

- ✦ ідентифікація значення даних і міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій;
- ✦ визначення ключових аспектів розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;
- ✦ виокремлення складових інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин;
- ✦ визначення впливу діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин;
- ✦ формулювання основних аспектів інформаційних війн;
- ✦ визначення основних складових політичних технологій;
- ✦ визначення факторів впливу на формування інформаційної культури в галузі міжнародних відносин;
- ✦ ідентифікація факторів впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин;
- ✦ систематизація інструментарію для ведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

Основними етапами *методики* проведення дослідження є такі:

- ✦ ідентифікація значення даних і міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій, що дозволяє розкрити роль даних у формуванні міжнародних політичних подій;
- ✦ визначення ключових аспектів розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин, їх ролі та методів;
- ✦ визначення складових інформаційно-аналітичної діяльності на основі виявлення основних елементів: аналізу, моніторингу, прогнозування;
- ✦ аналіз впливу аналітичних центрів на міжнародні відносини через визначення ролі «think tanks» у формуванні міжнародної політики та громадської думки;
- ✦ формулювання основних аспектів інформаційних війн на основі визначення основних аспектів, цілей та методів;
- ✦ виокремлення політичних технологій на основі визначення складових та їх значення в міжнародних відносинах;
- ✦ розкриття факторів впливу на інформаційну культуру через розгляд різних чинників, які формують інформаційну культуру міжнародних відносин;

- ✦ визначення стану інформаційної безпеки на базі ідентифікації загроз і заходів для забезпечення інформаційної безпеки міждержавних відносин;
- ✦ систематизація інструментарію для інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин на основі огляду інструментів та технологій.

Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналіз політичних заяв; медіа-аналіз; аналіз міжнародних договорів та угод.

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії.

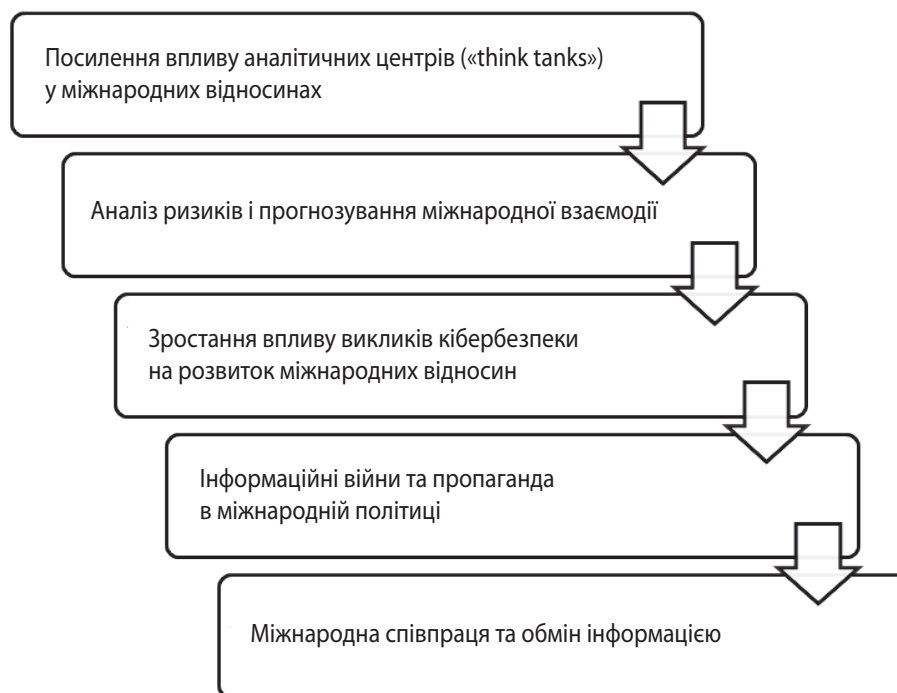
Аналітичні дослідження міждержавних відносин включають використання інформаційних технологій та аналітичних інструментів щодо збирання, оброблення та інтерпретації даних, які стосуються міжнародної політики, світових тенденцій і стратегічних інтересів країн.

Ключовими аспектами розвитку інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах можна назвати такі:

- ✦ зростання значення даних і міжнародної інформації;
- ✦ пришвидшення розвитку технологічних інновацій у міждержавних відносинах;
- ✦ посилення впливу аналітичних центрів та «think tanks» у міжнародних відносинах;
- ✦ аналіз ризиків і прогнозування міжнародної взаємодії;
- ✦ зростання впливу викликів кібербезпеки на розвиток міжнародних відносин;
- ✦ інформаційні війни та пропаганда в міжнародній політиці;
- ✦ міжнародна співпраця та обмін інформацією (рис. 1).

В умовах нарощування процесів глобалізації та посилення технологічного прогресу дані стають основою для ухвалення рішень у галузі міждержавних відносин [1].

Зростання значення даних і міжнародної інформації включає необхідність проведення аналізу показників економічного, політичного, демографічного соціального та культурного розвитку для прогнозування та реагування на глобальні виклики [1]. Виклики розвитку глобалізації можуть належа-

Рис. 1. Ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин
 Джерело: сформовано авторами на основі [1; 2].

ти до питань забезпечення інформаційної безпеки, зовнішньої політики, міжнародної співпраці, мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

Розвиток великих даних (big data), штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання (ML) сприяє вдосконаленню інформаційно-аналітичного інструментарію.

Технології великих даних та ШІ дозволяють швидше та точніше аналізувати значні обсяги міжнародної інформації та виявляти основні тенденції, які можуть мати значний вплив на міжнародну політику.

Аналітичні центри та «think tanks» можуть мати посилене значення у формуванні міжнародної політики [7]. Такі аналітичні центри можуть надавати комплексні рекомендації на базі проведення інформаційного аналізу міжнародної інформації та міжнародної співпраці.

Міжнародні аналітичні центри, «фабрики думок», «мозкові центри» забезпечують уряди та міжнародні організації ключовими ідеями на основі проведення критичного аналізу для ухвалення виважених обґрунтованих рішень щодо складних питань міжнародної політики [7].

Інформаційно-аналітичні методи допомагають виявляти потенційні загрози та можливості, що можуть вплинути на міжнародну безпеку та економічний розвиток. Аналітичне забезпечення ризиків у міждержавних відносинах включає в себе проведення аналізу міжнародних конфліктів, при-

чин тероризму, змін клімату та інших глобальних ризиків та викликів, яких стає все більше.

Нарощування обсягів міжнародної інформації та технологій також може ставити новітні виклики в галузі кібербезпеки [2]. Захист інформаційних систем та даних стає критично важливим для забезпечення національної безпеки та стабільності в міжнародних відносинах. Виклики кібербезпеки проявляються все частіше в глобальних відносинах.

На сучасному етапі розвитку міждержавних відносин інформація використовується не лише для збору даних, а і як інструмент впливу на свідомість громадян і політичних еліт [2]. Пропаганда і дезінформація можуть мати значний вплив на громадську думку та політичні процеси в інших країнах, що робить інформаційно-аналітичну діяльність важливим інструментом боротьби з такими загрозами та викликами. Багато країн проводять інформаційні війни для досягнення своїх цілей та захисту своїх національних інтересів.

Для ефективного вирішення питань забезпечення глобальної та міжнародної безпеки необхідною умовою є співпраця між країнами та міжнародними організаціями у сфері збирання об'єктивної міжнародної інформації та правильного її оброблення. Спільні аналітичні проекти, міжнародна співпраця та обмін інформацією можуть значно поліпшити ефективність реагування на міжнародні загрози та виклики.

На сучасному етапі аналітичне опрацювання міжнародної інформації стає невід'ємною частиною складних міждержавних відносин і може сприяти як забезпеченню національної безпеки кожної країни, так і поліпшенню глобальних відносин.

Одними із ключових суб'єктів міжнародних відносин є «фабрики думок» – організації або інститути, що займаються дослідженням, аналізом і виробництвом ідей у різних сферах, таких як політика, економіка, соціологія [7]. Фахівці «фабрик думок» можуть проводити опитування, розробляти основні рекомендації щодо розвитку політичних подій, а також впливати на суспільну думку через публікації та мас-медіа.

Основними функціями «фабрик думок» можна назвати такі: дослідження; розроблення основних політичних сценаріїв; просування своїх ключових ідей; освіта.

Дослідження, які проводять «фабрики думок», базуються на проведенні аналізу актуальних проблем, тенденцій і суспільних потреб. Розроблення основних політичних сценаріїв відбувається за принципами формування комплексу пропозицій задля поліпшення міждержавної політики або соціальних програм. Ключові ідеї «фабрик думок» поширюються на основі їх досліджень і рекомендацій через статті, виступи та мас-медіа.

Ще однією функцією «фабрик думок» є розвиток освіти. Їх ключові фахівці проводять тренінги, семінари та конференції для підвищення обізнаності.

«Фабрики думок» можуть бути як незалежними, так і пов'язаними з політичними партіями або

бізнесом, тому їхня діяльність може мати різні цілі та різний соціальний вплив.

Аналітичні центри, або «think tanks», є незалежними організаціями, які займаються дослідженнями та аналізом найважливіших соціальних, політичних, економічних, наукових чи військових проблем [7]. Їхньою головною метою є вироблення експертних висновків та рекомендацій для політичної еліти, урядів, міжнародних організацій, бізнесу, неурядових організацій і широкої громадськості.

Основними особливостями діяльності аналітичних центрів можна назвати такі: незалежність; дослідження та аналіз соціальних, політичних, економічних, наукових чи військових проблем; високий рівень експертності; вплив на розвиток політичних подій (рис. 2).

Незалежність роботи аналітичних центрів проявляється в тому, що багато таких організацій незалежні від держави чи комерційних інтересів, що дозволяє їм об'єктивно оцінювати ситуацію, яка склалася, та проводити таке оцінювання і надавати висновки та рекомендації без зовнішнього тиску.

Аналітичні центри проводять глибокі дослідження на різні теми та створюють рекомендації для ухвалення раціональних рішень щодо розвитку як міждержавних відносин, так і міжнародних економічних відносин [7].

Експертність аналітичних центрів проявляється в тому, що в таких організаціях працюють фахівці найвищого рівня в різних сферах, які надають глибоке розуміння певних питань [7].

Рис. 2. Особливості діяльності аналітичних центрів

Джерело: сформовано авторами на основі [7].

Дослідження, які проводять фахівці аналітичних центрів, часто використовують у процесах розроблення та впровадження політичних рішень, тому можна сказати, що діяльність аналітичних центрів має певний вплив на політичні події.

Найвідомішими аналітичними центрами є такі:

- ✦ Brookings Institution (США) – один із найстаріших і найважливіших аналітичних центрів, фахівці якого проводять дослідження соціальних і економічних проблем, зовнішньої політики та міжнародної економіки;
- ✦ Chatham House (Велика Британія) – провідний міжнародний центр, фахівці якого займаються питаннями зовнішньої політики та міжнародних відносин;
- ✦ RAND Corporation (США) – некомерційна дослідницька організація, спеціалізується на проведенні досліджень у галузях забезпечення безпеки, охорони здоров'я, освіти та технологій;
- ✦ Carnegie Endowment for International Peace (США) – є аналітичним центром, фахівці якого опікуються вирішенням проблем забезпечення міжнародної безпеки, дипломатії та міжнародних відносин [7].

Аналітичні центри відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та впливі на політичні рішення в різних країнах світу.

Більшість «мозкових центрів» можуть спеціалізуватися на окремих напрямках аналітичної діяльності. Частіше за все такі аналітичні структури можуть навіть об'єднувати свою діяльність для проведення досліджень значних політичних проблем [7]. При цьому фахівці аналітичних центрів можуть активно застосовувати інноваційні технології та засоби масової інформації для поширення результатів своїх досліджень.

Інформаційні війни – це стратегічні комунікаційні кампанії, спрямовані на вплив на громадську думку, дезінформацію, маніпуляцію фактами та формування сприйняття подій [2]. Вони можуть використовуватися державами, організаціями чи навіть окремими особами для досягнення політичних, економічних або соціальних цілей.

У такій війні основна мета – вплинути на думки та поведінку аудиторії, використовуючи медіа, дезінформацію, пропаганду, фейки, кібератаки та інші інструменти впливу на свідомість та емоції аудиторії.

Основними аспектами інформаційних війн є такі: дезінформація; пропаганда; кібератаки; вплив соціальних медіа; психологічні операції; політичні технології (рис. 3).

Рис. 3. Основні аспекти інформаційних війн

Джерело: сформовано авторами на основі [2].

Дезінформація може проявлятися через поширення неправдивих чи навмисно викривлених фактів для введення в оману аудиторії, для якої розроблено даний контент.

Пропаганда базується на використанні інформації для формування позитивного іміджу або підтримки певних ідей та дій і маніпулювання свідомістю споживачів такої інформації [2].

Кібератаки проявляються через використання технологій для зламу, виведення з ладу або маніпуляції з інформаційними системами [2].

Вплив соціальних медіа формується на базі того, що платформи використовуються для швидкого поширення інформації та формування суспільної думки, часто з використанням ботів і фейкових акаунтів [8].

Психологічні операції проявляються в тому, що розробляються стратегії, спрямовані на вплив на емоції та поведінку людей.

Серед основних стратегій захисту від впливу інформаційної війни можна виділити такі: медіаграмотність; фактчекінг; прозорість; удосконалення законодавства у сфері боротьби з дезінформацією [2].

Медіаграмотність має формуватися на основі освіти населення щодо розпізнавання дезінформації та можливих маніпуляцій [1].

Фактчекінг здійснюється на основі перевірки фактів і джерел інформації для підвищення довіри до новин [3].

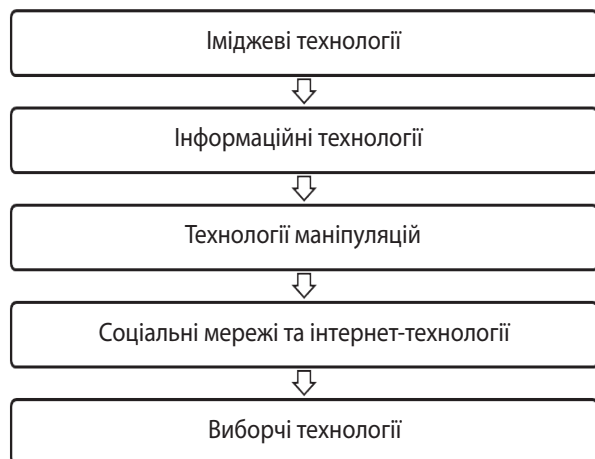
Прозорість може проявлятися через залученість незалежних організацій до відстеження інформаційних кампаній, які проводяться, та дій, які можуть здійснюватися.

Законодавство країн має вдосконалюватись на основі розробки норм і правил для боротьби з дезінформацією та захисту прав громадян на об'єктивну інформацію [4].

Політичні технології є ще однією складовою інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах. Політичні технології складаються із сукупності методів, інструментів та засобів, які доцільно використовувати для досягнення політичних цілей. Політичні технології

об'єднують різні практичні аспекти – від формування певного іміджу політичних діячів до формування громадської думки щодо проведення виборчих кампаній. Політичні технології часто використовуються для маніпуляцій у політичних процесах.

Основними видами політичних технологій є такі: іміджеві технології; інформаційні технології; технології маніпуляцій; соціальні мережі та інтернет-технології; виборчі технології (рис. 4).

Рис. 4. Складові політичних технологій

Джерело: сформовано за [4].

Іміджеві технології в рамках політичних технологій спрямовані на формування та підтримання позитивного іміджу політика або партії [5]. Формування іміджевих технологій може бути націленим на вибір відповідної риторики, місії, участі в медійних заходах, благодійних акціях тощо.

Інформаційні технології в межах розвитку політичних технологій можуть бути направлені на використання засобів масової інформації для поширення необхідної інформації та впливу на суспільну думку [5]. Це може бути зроблено через пресу, телебачення, інтернет, соціальні мережі.

Технології маніпуляцій є також важливим інструментом в межах використання політичних технологій. Використання спеціальних технологій маніпуляцій можуть передбачати застосування психологічних і соціальних прийомів для того, щоб змінити поведінку чи думки виборців або аудиторії [2]. Прикладами можуть бути фальшиві новини, маніпулятивні опитування, чорний піар.

Соціальні мережі та інтернет-технології є сучасними інструментами, які використовують можливості інтернету для суттєвого впливу на масову свідомість [8]. Це включає таргетовану рекламу, ботоферми, а також аналітику поведінки виборців.

Виборчі технології є ще одним відомим інструментом у рамках використання політичних технологій. Виборчі технології включають всі стадії організації та проведення виборів: розробку стратегії, мобілізацію виборців, агітацію, PR-кампанії тощо.

Політичні технології можуть використовуватися як для чесної конкуренції, так і для маніпуляцій та недобросовісних практик у боротьбі за владу.

Інформаційна культура є ключовим елементом для вдосконалення інформаційної діяльності в міжнародних відносинах [4]. Вона включає в себе навички, знання та ставлення до інформації, які дозволяють ефективно знаходити, аналізувати, використовувати та поширювати міжнародну інформацію. Серед важливих аспектів ролі інформаційної культури на розвиток інформаційного забезпечення міжнародних відносин можна назвати такі:

- ✦ поліпшення інформаційної грамотності;
- ✦ систематизація знань і міжнародної інформації;
- ✦ підвищення ефективності комунікації у світових політичних колах;
- ✦ сприяння колективній роботі щодо поліпшення міжнародних відносин;
- ✦ адаптація до змін в глобальній політиці;
- ✦ підвищення рівня довіри серед основних акторів міжнародної політики;
- ✦ інформування громадськості щодо змін у геополітиці;
- ✦ навчання та розвиток компетентностей фахівців галузі міжнародних відносин;
- ✦ стратегічне планування.
- ✦ розвиток компетентностей проведення оцінювання та аналізу джерел інформації, критичного мислення та оцінки достовірності даних зовнішньої політики.

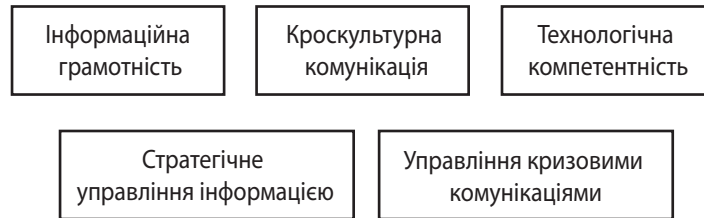
Такий комплекс удосконалення інформаційної грамотності допоможе аналітикам уникати дезінформації та маніпуляцій.

Інформаційна культура сприяє організації та структуризації міжнародної інформації, що дозволяє легше знаходити необхідні дані та формувати цілісну картину міжнародних подій. Даний напрямок розвитку інформаційної культури міжнародних відносин можна віднести до систематизації знань.

Володіння інформаційними технологіями та знанням щодо культурних особливостей різних країн поліпшує міжкультурну комунікацію, що є критично важливим для розвитку міжнародних відносин. Цей напрям розвитку інформаційної культури можна виділити як підвищення ефективності комунікації.

Інформаційна культура допомагає в налагодженні співпраці між різними державними структурами, організаціями та експертами, забезпечуючи обмін даними та аналітикою [4]. Усі ці аспекти проявляються в напрямі розвитку інформаційної культури, а саме – сприяння колективній роботі в глобальних політичних подіях (рис. 5).

Підвищення рівня інформаційної культури в державних установах країн через навчальні програми та семінари допомагає фахівцям залишатися конкурентоспроможними та постійно вдосконалювати свої компетентності в галузі міжнародних відносин [4] (рис. 6).

Рис. 5. Фактори впливу на формування інформаційної культури у сфері міжнародних відносин

Джерело: авторська розробка.

Розвиток світової політики, де інформація дуже швидко змінюється, приводить до необхідності активно розвивати інформаційну культуру. Такі швидкі зміни міжнародних відносин дозволяють оперативно реагувати на нові виклики та загрози, адаптуватись до змін і забезпечувати міжнародну безпеку.

У випадках, міжнародна інформація подається прозоро та відповідально, це сприяє підвищенню рівня довіри між країнами та міжнародними організаціями.

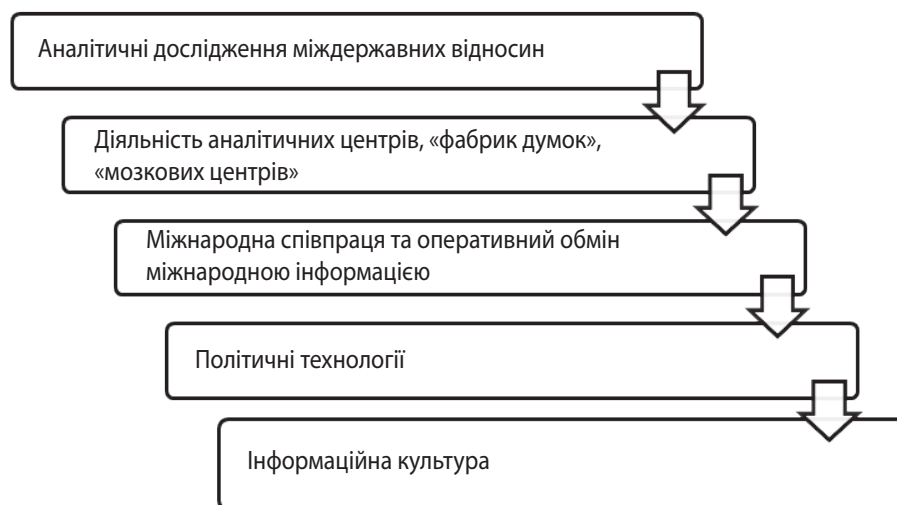
Важливість інформаційної культури також проявляється в залученні громадськості до процесів ухвалення рішень стосовно міжнародних відносин через доступ до якісної та достовірної міжнародної інформації через своєчасне інформування громадськості.

Знання фахівцями з міжнародних відносин сучасних інформаційних технологій та інструментарію дозволить ефективно використовувати аналітичні інструменти та платформи щодо збирання й оброблення міжнародної інформації.

Розуміння інформаційної екосистеми сприяє більш зваженому стратегічному плануванню в галузі міжнародних відносин і допоможе виконати стратегічне планування геополітичних процесів.

Інформаційна культура відіграє важливу роль в розвитку ефективної інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин, що є критично важливим для ухвалення обґрунтованих політичних рішень у сфері міжнародних відносин [4] (рис. 7).

Сценарії майбутнього міжнародних відносин можуть бути корисними для аналізу можливих на-

Рис. 6. Складові інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин

Джерело: сформовано авторами за [4].

Рис. 7. Фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин

Джерело: авторська розробка.

прямків розвитку подій у світовій політиці. Основними прогнозованими типовими сценаріями, які можуть розвиватися внаслідок впливу різних факторів, є такі:

- ✦ глобалізації та співпраці;
- ✦ регресії та націоналізму;
- ✦ конфліктів та нестабільності;
- ✦ технологічних змін і кібервійни;
- ✦ екологічних змін;
- ✦ демографічних змін і міграції населення.

Одними із важливих інструментів, які використовуються при проведенні аналізу в галузі міжнародних відносин, є контент-аналіз та івент-аналіз.

Даний інструментарій дозволить зрозуміти, як саме розвиваються політичні події, взаємодії між державами та їхніми акторами, а також комунікації на міжнародній арені (рис. 8).

Контент-аналіз – це метод кількісного та якісного аналізу текстової інформації, спрямований на вивчення змісту комунікацій у засобах масової інформації, документах, офіційних заявах, промовах державних лідерів, міжнародних договорах [5]. Контент-аналіз дозволить виявити тенденції, патерни, частоту використання певних концепцій, а також емоційний тон або акценти в текстах.

Використання контент-аналізу для проведення аналітичних досліджень у сфері міжнародних відносин частіше можна відстежити при проведенні:

- ✦ аналізу політичних заяв;
- ✦ медіа-аналізу;
- ✦ аналізу міжнародних договорів та угод;
- ✦ дослідження громадської дипломатії.

Контент-аналіз доцільно використовувати для проведення аналізу офіційних заяв державних

лідерів або дипломатів для виявлення напрямків формування зовнішньої політики. До прикладу, можна відстежити порівняння експертами тональності та ключових заяв лідерів країн, таких як США та Китай, у контексті торговельних переговорів.

Медіа-аналіз проводиться на базі аналізу міжнародної преси та заяв ЗМІ. На основі використання медіа-аналізу можна детальніше зрозуміти, як сприймається та висвітлюється політика деяких країн у світі. Експертами може проводитись аналіз того, як змінюється висвітлення однієї й тієї ж політичної події в різних країнах світу.

Аналіз міжнародних договорів та угод дозволить проаналізувати зміст міжнародних угод, чіткіше зрозуміти їх значення та структуру, а також оцінити зміни в міжнародних правових відносинах [5].

Дослідження громадської дипломатії дозволяє визначити те, як країна позиціонує себе в політичному світі через публічні кампанії. Дослідження громадської дипломатії може бути частиною контент-аналізу. До прикладу, можна визначити, як держави використовують культурну або освітню дипломатію для поліпшення свого іміджу на міжнародній політичній арені.

Основними *етапами* контент-аналізу можна назвати такі: визначення об'єкта дослідження (тексти, медіа, виступи відомих політичних діячів); кодування даних; кількісний аналіз; якісний аналіз.

Основними *інструментами* для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин є такі: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналіз політичних заяв; медіа-аналіз; аналіз міжнародних договорів та угод.

Рис. 8. Інструментарій для проведення інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин
Джерело: складено авторами за [4].

Івент-аналіз також доцільно використовувати в галузі міжнародних відносин. Івент-аналіз є інструментарієм, який можна використовувати для проведення аналізу політичних подій, які можуть мати сильний вплив на стан міжнародних відносин, дипломатію, політику або на забезпечення міжнародної безпеки [4]. Івент-аналіз може дозволити виявити певні закономірності, тенденції, а також передбачати майбутні конфлікти або зміни в геополітичних процесах.

Основними аспектами проведення івент-аналізу в галузі міжнародних відносин є такі: ідентифікація політичних подій; класифікація політичних подій; кількісний аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку подій; моделювання.

До ідентифікації політичних подій можна включати визначення основних політичних подій, які можуть справляти значний вплив на міждержавні політичні відносини. Ідентифікувати можна певні політичні зустрічі, міжнародні контракти, міжнародні конфлікти, санкції, вибори та інші значущі політичні події.

Після проведення ідентифікації політичних подій їх доцільно класифікувати за певними типами. Політичні події можуть бути економічними, військовими, соціальними. Класифікація подій за учасниками може поділятися на події: держави, міжнародних організацій, недержавних акторів. Крім того, політичні події можна класифікувати за впливом на стан міжнародних відносин, такий як позитивний, негативний або нейтральний.

Кількісний аналіз політичних подій доцільно проводити на базі використання комплексу математичних і статистичних методів та прийомів. До прикладу, виявлення частоти політичних подій або

зв'язків між різними видами подій, для виявлення взаємозв'язку між економічними санкціями та дипломатичними кризами.

Ще одним інструментом можна назвати *прогнозування*. Прогнозування ймовірних майбутніх сценаріїв розвитку подій проводиться на основі аналізу минулих подій. Таким чином, можна виконувати прогнозування щодо розвитку подальших подій у міжнародних відносинах, включно з імовірністю виникнення конфліктів або політичних змін, які є ймовірними.

Також до складу івент-аналізу включають *моделювання*. Даний інструмент базується на створенні моделей, які дозволяють оцінити ймовірний вплив подій на міждержавні відносини. За допомогою моделювання можна виявити, яким чином певна подія може змінити відносини між країнами або вплинути на глобальну безпеку.

ВИСНОВКИ

Розвиток інформаційно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах є важливою складовою сучасної глобальної політики та дипломатії.

Методика дослідження сформована на базі спеціального інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин. До складу таких методів включаються: контент-аналіз; івент-аналіз; прогнозування ймовірних сценаріїв розвитку політичних подій; моделювання динаміки міждержавних відносин; кількісний аналіз; фактчекінг; аналіз політичних заяв; медіа-аналіз; аналіз міжнародних договорів та угод.

Основними результатами проведеного дослідження є такі:

- ✦ ідентифіковано значення даних і міжнародної інформації для розвитку міждержавних політичних подій;

- ✦ визначено ключові аспекти розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин;
- ✦ виокремлено складові інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин;
- ✦ визначено вплив діяльності аналітичних центрів, «think tanks», «фабрик думок», «мозкових центрів» на стан міжнародних відносин;
- ✦ сформульовано основні аспекти інформаційних війн;
- ✦ визначено основні складові політичних технологій;
- ✦ визначено фактори впливу на формування інформаційної культури у сфері міжнародних відносин;
- ✦ ідентифіковано фактори впливу на забезпечення інформаційної безпеки міжнародних відносин;
- ✦ систематизовано інструментарій для ведення інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин.

У подальшому дослідження доцільно розвивати в напрямку розширення інструментарію для проведення інформаційно-аналітичної діяльності у сфері міжнародних відносин. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Захарова І. В., Філіпова Л. Я. Основи інформаційно-аналітичної діяльності: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2013. 336 с.
2. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навч. посіб. Київ : ВІКНУ, 2016. 286 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Kurban_2016_286.pdf
3. Мірошніченко Т., Федорова Г. Цифрова дипломатія як сучасний комунікаційний інструмент міжнародних відносин. *Грані*. 2021. Т. 24. № 12. С. 58–65. DOI: <https://doi.org/10.15421/1721119>
4. Муковський І. Т., Мищенко А. Г., Шевченко М. М. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах. Київ : Кондор, 2012. 224 с.
5. Окладна М. Г., Стеценко В. Ю. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2. С. 13–17. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2\(15\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2(15)-2)
6. Твердохліб О. С. Етичні аспекти доступу до публічної інформації. *Економіка та держава*. 2013. № 6. С. 110–112. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2013/31.pdf
7. Якименко Ю., Рачок А. Аналітичні центри сьогодні й завтра: погляд з України. *Разумков центр*. 01.07.2021. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/analitichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-poglyad-z-ukrainy>
8. Янченко А. Соціальні медіа як елемент політичної комунікації. *Політичний менеджмент*. 2013. № 1–2. С. 153–163. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/yanchenko_sotsialni.pdf

REFERENCES

- Kurban, O. V. "Suchasni informatsiini viiny v mer-zhevomu on-lain prostori" [Modern Information Wars in the Online Network Space]. Kyiv : VIKNU, 2016. http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2021/Kurban_2016_286.pdf
- Miroshnychenko, T., and Fedorova, H. "Tsyfrova dyplomatiia yak suchasnyi komunikatsiinyi instrument mizhnarodnykh vidnosyn" [Digital Diplomacy as a Modern Communication Means of International Relations]. *Hrani*, vol. 24, no. 12 (2021): 58-65. DOI: <https://doi.org/10.15421/1721119>
- Mukovskiy, I. T., Myshchenko, A. H., and Shevchenko, M. M. *Informatsiino-analitychna diialnist v mizhnarodnykh vidnosynakh* [Information and Analytical Activity in International Relations]. Kyiv: Kondor, 2012.
- Okladna, M. H., and Stetsenko, V. Yu. "Rol tsyfrovoi dyplomatii v suchasni zovnishnii politytsi derzhavy" [The Role of Digital Diplomacy in the Foreign Policy of the State]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, no. 2 (2020): 13-17. DOI: [https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2\(15\)-2](https://doi.org/10.37772/2309-9275-2020-2(15)-2)
- Tverdokhlib, O. S. "Etychni aspekty dostupu do publichnoi informatsii" [Ethic Aspects of Public Information's Access]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2013): 110-112. http://www.economy.in.ua/pdf/6_2013/31.pdf
- Yakymenko, Yu., and Rachok, A. "Analitichni tsentry syohodni i zavtra: pohliad z Ukrainy" [Analytical Centers Today and Tomorrow: A View from Ukraine]. *Razumkov tsentr*. July 01, 2021. <https://razumkov.org.ua/statti/analitichni-tsentry-sogodni-i-zavtra-poglyad-z-ukrainy>
- Yanchenko, A. "Sotsialni media yak element politychnoi komunikatsii" [Social Media as an Element of Political Communication]. *Politychnyi menedzhment*, no. 1-2 (2013): 153-163. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/yanchenko_sotsialni.pdf
- Zakharova, I. V., and Filipova, L. Ya. *Osnovy informatsiino-analitychnoi diialnosti* [Basics of Information and Analytical Activity]. Kyiv: TsUL, 2013.